

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

MEDEA

MEDIJPRATĪBAS ATTĪSTĪŠANA AR DZIMUMU SAISTĪTU MANIPULĀCIJU UN VILPIUS
ZIŅU ATPAZĪŠANAI

VADLĪNIJAS

MEDIJPRATĪBAS
RĪKKOPAS
IZMANTOŠANAI

PROJEKTS N. 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

ZONTA
Jelgavas klubs

NOVOSADSKA
NOVINARSKA
ŠKOLA

SKILL
CONSULTING
up
TRAINING

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Satura rādītājs

1. Kas ir Medijpratības rīkkopa?
 2. Kam paredzēta Medijpratības rīkkopa?
 3. Kāda ir Medijpratības rīkkopas struktūra?
 4. Kādas prasmes tiks veicinātas apmācāmajiem?
 5. Kā lietot rīkkopu – Praktiskās vadlīnijas treneriem
 6. Kā plānot apmācību sesiju
 7. Metodiskā pieeja un mācību stratēģijas
 8. Ieteicamie materiāli un pieejas izstrādātajiem moduļiem
 9. Novērtējuma forma
 10. Mācību ilgtspēja un atkārtojamība
- Bibliogrāfija
-

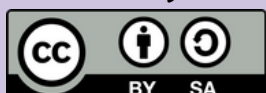
Eiropas Savienības finansēts. Paustie viedokļi un uzskati atspoguļo autora(-u) personīgos uzskatus un ne vienmēr sakrīt ar Eiropas Savienības vai Eiropas Izglītības un Kultūras izpildagentūras (EACEA) viedokli. Ne Eiropas Savienība, ne EACEA nenes atbildību par paustajiem uzskatiem.

Authors

© 2025.gada marts – Skill Up srl

Šis materiāls izstrādāts ar Eiropas Komisijas finansiālu atbalstu ERASMUS+ projekta “*Developing Media Literacy to debunk gender-related media manipulation and fake news*”, (MEDEA), N. 2024-1-LV01-KA210-ADU-0002432486 ietvaros.

Attiecinājums un izplatīšanas nosacījumi

CC BY-SA: jūs varat brīvi kopīgrot, kopēt un izplatīt materiālu jebkurā datu nesējā vai formātā, kā arī pielāgot – pārveidot un izmantot materiālu jebkuram mērķim, pat komerciāliem nolūkiem. Materiāla devējs nevar atsaukt šīs brīvības, kamēr jūs ievērojat šādus noteikumus:

Attiecinājums – jums ir jācītē atbilstošs nosaukums, jānorāda saite uz materiālu un jānorāda, vai ir veiktas izmaiņas. Jūs varat to darīt jebkurā atzīstamā veidā, bet ne tādā, kas liek domāt, ka materiāla devējs apstiprina jūsu viedokli.

ShareAlike — ja pārveidojat vai izmantojat materiālu, jums ir jāatrunā savs ieguldījums salīdzinājumā ar to materiālu, kas ir oriģināls.

Bez papildu ierobežojumiem – jūs nevarat piemērot juridiskos noteikumus.

1. Kas ir Medijpratības rīkkopa?

Medijpratības rīkkopa ir mūsdienīgs un inovatīvs izglītojošs rīks, kas izstrādāts projekta **”MEDEA – Medijaprātības attīstīšana ar dzimumu saistītu manipulāciju un viltus ziņu atpazīšanai”** ietvaros. MEDEA projekta mērķis ir stiprināt mediju lietotprasmes prasmes pasniedzēju, pedagogu un žurnālistu vidū, lai cīnītos pret dezinformāciju un mediju manipulācijām, kas saistītas ar tehnoloģijām veicinātu vardarbību dzimuma dēļ.

Medijpratības rīkkopa risina vairākas vajadzības saistībā ar pieaugušo izglītību un cīņu pret dezinformāciju un īpašo ar tehnoloģiju veicinātu vardarbību dzimuma dēļ. Laikā, kad viltus ziņas un mediju manipulācijas kļūst arvien izplatītākas, ir ļoti svarīgi nodrošināt pasniedzējus, pedagogus un žurnālistus ar instrumentiem, lai attīstītu kritiskās domāšanas prasmes attiecībā uz informāciju.

Šis rīku komplekts palīdz profesionāļiem atpazīt un atklāt mediju manipulācijas, veicināt apzinātu mediju patēriņu un palielināt izpratni par dezinformācijas negatīvajām sekām saistībā ar vardarbību dzimuma dēļ, tādējādi veicinot iekļaušanas un cieņas kultūru.

MEDEA projekta kontekstā rīkkopas mērķis ir:

Cīņa pret dezinformāciju, lai mazinātu ar dzimumu saistītas vardarbības nopietnību un kaitīgus stereotipus.

Pieaugušo, jo īpaši pasniedzēju un žurnālistu, izpratnespalielināšana par to, kā pārbaudīt informācijas precizitāti un veicināt plašsaziņas līdzekļu lietotprasmi.

Praktisku metožu un rīku nodrošināšana kritiskai mediju analīzei un faktu pārbaudei, īpašu uzmanību pievēršot viltus ziņām, kas saistītas ar vardarbību dzimuma dēļ.

Šīs darbības izriet no projekta galvenajām prioritātēm, piemēram, plašsaziņas līdzekļu lietotprasmes prasmju uzlabošana un izpratnes palielināšana pret tehnoloģijām veicinātu vardarbību dzimuma dēļ.

2. Kam paredzēta Medijpratības rīkkopa?

MEDEA projekta Medijpratības rīkkopa ir paredzēta **pasniedzējiem, pedagogiem, žurnālistiem, mediju profesionāļiem un ikvienam**, kas iesaistīts izglītībā, izpratnes veidošanā un mediju satura veidošanā, jo īpaši saistībā ar tehnoloģijām veicinātu vardarbību dzimuma dēļ.

Rīkkopa paredzēta:

Pasniedzējiem un pedagogiem, kuri strādā izglītības iestādēs, īpaši tajās, kas māca medijpratību un vairo pieaugušo un jauniešu izpratni par dezinformācijas riskiem.

Plašsaziņas līdzekļu profesionāļiem, piemēram, žurnālistiem un komunikācijas speciālistem kuri atbildīgi par precīzas informācijas izplatīšanu un ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanu, izmantojot cieņpilnu un profesionālu valodu.

Organizācijām un aktīvistiem, kuri apņēmušies novērst un apkarot ar dzimumu saistītu vardarbību, kā arī meklē rīkus, lai izglītotu un apmācītu sabiedrību par dezinformāciju saistībā ar šo jautājumu.

Plašsaziņas līdzekļu patērētājiem jeb ikvienam, kurš vēlas uzlabot savu spēju analizēt un atšifrēt mediju ziņojumus, attīstīt prasmes cīnīties pret dezinformāciju un atpazīt kognitīvās novirzes.

Kopumā rīkkopa ir paredzēta ikvienam, kurš vēlas padziļināt un pielietot kritisko domāšanu mediju satura vērtēšanā, veicinot informētākas un apzinātākas sabiedrības attīstību attiecībā uz dzimumu vardarbību un dezinformāciju.

3. Kāda ir Medijpratības rīkkopas struktūra?

1. modulis: Metalīmeņa kritiskās domāšanas izpratne

Šis modulis iepazīstina ar metalīmeņa kritiskās domāšanas koncepciju, kas ietver ne tikai to, ko mēs domājam, bet arī to, kā mēs nonākam pie šiem secinājumiem. Tajā tiek pētīti kognitīvie aizspriedumi un to ietekme uz realitātes uztveri, kā arī tiek piedāvātas stratēģijas kritiskās domāšanas mācīšanai pieaugušajiem, īpašu uzmanību pievēršot medijiem un vardarbībai dzimuma dēļ.

2. modulis: Faktu pārbaudes metodes un informācijas verifikācija

Šis modulis nodrošina metodes un rīkus ziņu patiesuma pārbaudei, tostarp Google apgriezto attēlu meklēšanu (Google Reverse Image Search), InVID-WeVerify un Snopes. Tajā tiek pētīts, kā viltus ziņas un dezinformācija ietekmē uztveri par vardarbību dzimuma dēļ, un tiek piedāvāta praktiska pieeja pasniedzējiem viltus ziņu analīzei un atmaskošanai.

3. modulis: TFGBV atpazīšana un izpratne

Šajā modulī tiek pētītas dažādas tehnoloģiju veicinātas dzimumvardarbības formas, piemēram, kibervajāšana, doksēšana un dziļviltošana. Tas sniedz galvenās definīcijas un jaunākos datus, lai izprastu šīs parādības apmēru. Mērķis ir informēt dalībniekus par digitālajiem mehānismiem, kas pastiprina dzimumvardarbību. Modulis veicina kritiskāku izpratni par tiešsaistes kontekstu.

4. modulis: TFGBV novēršanas un apkarošanas stratēģijas

Modulis piedāvā rīkus un praktiskas stratēģijas, lai novērstu un risinātu dzimumvardarbību tiešsaistē. Tas ietver padomus par digitālo drošību, cietušo atbalstu, atbildīgu plašsaziņas līdzekļu lietošanu un faktu pārbaudi. Tas arī pēta OSINT izmantošanu un mākslīgā intelekta ģenerēta satura atpazīšanu. Mērķis ir stiprināt dalībnieku noturību un digitālās prasmes.

5. modulis: Mediju konstrukta un aizspriedumu izpratne

Šajā modulī tiek pētīts tas, kā mediji konstruē realitāti un kā kognitīvie aizspriedumi ietekmē dzimuma attēlojumu mediju saturā. Tas arī iepazīstina ar pieciem medijpratības pamatjēdzieniem, kas ļauj mums izprast mediju dinamiku un kropļojumus, kas ietekmē dzimumvardarbības uztveri.

6. modulis: Mediju patēriņš un ietekme uz realitātes uztveri

Šajā modulī tiek aplūkoti algoritmi un filtru burbuļi sociālajos medijos un tas, kā šie mehānismi ietekmē ziņu patēriņu. Mēs pētām klikšķu metodes un emocionālo manipulāciju, piedāvājot stratēģijas kritiskam mediju patēriņam, lai izvairītos no realitātes kropļojumiem attiecībā uz dzimumvardarbību.

4. Kādas prasmes tiks veicinātas apmācāmajiem?

MEDEA rīkkopa veicina vairāku transversālu prasmju attīstību, kas ir būtiskas, lai orientētos mūsdienu digitālajā un mediju vidē. Ar aktīvas mācīšanās un refleksijas palīdzību būs iespējams pilnveidot šādas kompetences:

- ✓ Kritiskā domāšana, pielietota mediju patēriņā un producēšanā
- ✓ Kognitīvo aizspriedumu un mediju stereotipu atpazīšana
- ✓ Spēja kritiski analizēt digitālo saturu un atklāt dezinformāciju
- ✓ Izpratne par to, kā mediju naratīvi ietekmē uztveri par dzimumu vardarbību
- ✓ Faktu pārbaudes un digitālās verifikācijas rīku (piemēram, attēlu meklēšanas, metadatu analīzes) izmantošana
- ✓ Izpratne par dzimumu tehnoloģiju veicinātas vardarbības (GBTDV) ietekmi gan uz izglītojamajiem, gan pedagogiem
- ✓ Spēja radīt drošu un iekļaujošu digitālo mācību vidi, kas aizsargā neaizsargātas grupas
- ✓ Izglītojamo iespēju veicināšana ar digitālo pratību un paš aizsardzības stratēģijām
- ✓ Ētiskas un cieņpilnas tiešsaistes uzvedības veicināšana, lai novērstu digitālo vardarbību
- ✓ Spēja iestāties par iestāžu un politikas līmeņa atbildēm, lai risinātu tiešsaistes uzmākšanās problēmu izglītības iestādēs

5. Kā lietot rīkkopu– Praktiskās vadlīnijas treneriem

MEDEA medijpratības rīkkopa ir izstrādāta tā, lai tā būtu elastīga, modulāra un viegli pielāgojama dažādiem izglītības kontekstiem. Treneri to var izmantot pilnībā kā strukturētu mācību programmu vai izvēlēties atsevišķus moduļus vai aktivitātes, pamatojoties uz mācību mērķiem un dalībnieku profilu.

Lietošanas veidi

Pilnīga izmantošana

Visus sešus moduļus var īstenot secīgi, ievērojot sākotnējo struktūru. Šī pieeja ir ideāli piemērota:

strukturētiem apmācību kursiem (piemēram, medijpratības programmām, žurnālistu vai sociālo darbinieku tālākizglītībai);

izglītojošām aktivitātēm ar stabilām grupām laika gaitā.

Selektīva izmantošana

Treneris var izvēlēties vienu vai vairākus moduļus atkarībā no grupas īpašajām vajadzībām.

Piemēram:

ja mērķis ir iemācīties atpazīt dezinformāciju → ieteicams 2. modulis (Faktu pārbaude);

strādājot ar žurnālistiem vai digitālajiem pedagogiem → noderīgs ir 3. modulis (TFGBV) apvienojumā ar 4. moduli (Novēršana);

ja uzmanība tiek pievērsta mediju reprezentācijai → piemēroti ir 5. un 6. modulis.

- ◆ Tiek veicināta pielāgošana dažādām mērķa grupām.

Mērķa grupas

Ieteicamā pielāgošana

Jaunieši (16–25 gadi): Dinamiskākas aktivitātes, sociālo mediju izmantošana, piemēri no TikTok vai Instagram, vadītas diskusijas ar vizuāliem stimuliem.

Pieaugušie: Refleksīva pieeja, reālās dzīves piemēri, grupu diskusijas un iepriekšējās pieredzes valorizācija.

Žurnālisti: Koncentrēšanās uz pārbaudes rīkiem, reālās dzīves sagrozīšanas gadījumiem, pārdomām par valodu un ētiku žurnālistikā.

Izglītotājiem/treneriem: Metodoloģiskas atziņas, ieteikumi atkārtotamībai un koncentrēšanās uz drošas mācību vides radīšanu.

Pielietojuma konteksti

Rīkkupu var izmantot dažādās izglītības vidēs:

Formālā izglītība: Profesionālās apmācības kursi, vidusskolas, universitātes.

Neformālā izglītība: Darbnīcas, publiski pasākumi, semināri asociācijām vai jauniešu centriem.

Vienaudžu izglītība: Aktivitātes, kas tiek veiktas mazās grupās, pat bez pastāvīgas vadītāja klātbūtnes.

Nepieciešamie materiāli

Moduļa izdales materiāls vai faktu lapa (nodrošināta rīku komplektā)

Piekļuve internetam (video skatīšanai, rakstu lasīšanai vai digitālo rīku izmantošanai)

Dators, projektors, tāfele vai papīrtāfele

Drukājami materiāli: raksti, gadījumu izpētes, vingrinājumu lapas

Pēc izvēles: līmlapiņas, krāsaini marķieri, prāta vētras rīki

6. Kā plānot apmācību sesiju

MEDEA rīkkopa ir izstrādāta kā daudzpusīgs un pielāgojams materiāls Tomēr, lai panāktu jēgpilnu izglītojošu ietekmi, ir svarīgi rūpīgi plānot katru apmācību sesiju. Zemāk ir sniegta detalizēta rokasgrāmata par to, kā strukturēt nodarbību, izmantojot vienu vai vairākus rīkkopas moduļus.

1. fāze. Mērķa definēšana un moduļa izvēle

Sesijas plānošana sākas ar mācību mērķa definēšanu – ko vēlaties, lai dalībnieki apgūtu, saprastu vai attīstītu. Pamatojoties uz šo mērķi, atlasiet vispiemērotāko moduli (vai moduļa daļu) no sešiem rīkkopā pieejamajiem moduļiem.

Rīkkopu varat izmantot pilnībā (visus sešus moduļus secīgi) vai selektīvi, izvēloties tikai atbilstošākās daļas atbilstoši mērķa grupai un pieejamajam laikam.

2. fāze. Saturs pielāgošana savai grupai

Katrai grupai ir unikālas īpašības. Ir svarīgi kontekstualizēt saturu un aktivitātes, lai tās būtu jēgpilnas un pieejamas. Apsveriet šādus aspektus:

Vecums un izglītības līmenis: pārliedzinieties, vai atsauces, valoda un rīki ir atbilstoši (piemēram, ziņu raksti salīdzinājumā ar sociālo mediju ierakstiem).

Iepriekšēja pieredze: Novērtējiet, vai dalībnieki jau ir iepazinušies ar tēmām (piemēram, medijpratība, dzimumu studijas).

Grupas dinamika: Novērojiet, vai grupa ir saliedēta, vai tai nepieciešama papildu vadība vai vai tā ir gatava autonomām aktivitātēm.

Jūtīgi jautājumi: Dažas tēmas (piemēram, vardarbība dzimuma dēļ) var izraisīt personiskas vai emocionālas pieredzes. Radiet cieņpilnu un uzmanīgu atmosfēru.

 Praktisks padoms: Iekļaujiet vadītas diskusijas, atstājiet dalībniekiem iespēju dalīties pieredzē un mudiniet paust dažādus viedokļus.

3. fāze – sesijas sagatavošana: materiāli, aktivitātes un noslēgums

Kad esat izvēlējis un pielāgojis moduli savas grupas vajadzībām, ir pienācis laiks organizēt sesiju saprotamā, līdzsvarotā un saistošā veidā.

Materiālu organizēšana

Izdrukājiēt vai projicējiēt instrumentu komplekta izdales materiālus

Sagatavojiēt digitālos rīkus, ja nepieciešams (Google apgrieztā attēlu meklēšana, InVID, podkāsti, un tml.)

Sagatavojiēt telpu: pārvietojami krēsli, tāfele, prāta vētras piederumi (līmzīmes, marķieri)

Sesijas struktūra (90 min)

Ievads (10 min): Mācību mērķu izklāsts, ievada jautājuma vai vizuāla/audio stimula izmantošana

Galvenā aktivitāte (30–40 min) Individuāls vai grupu darbs, vingrinājumi, simulācijas

Diskusija un pārdomas (20–25 min) Grupas pārrunas, vadīti jautājumi, kopīga apspriešana

Noslēgums (10–15 min) Kopsavilkums, papildu resursi, īsa atsauksme vai novērtējums

Sesijas noslēgums

Neaizmirstiet par pēdējo brīdi. Pareizs noslēgums palīdz dalībniekiem:

nostiprināt galvenos jēdzienus,

formulēt apgūto,

veikt patstāvīgas darbības (piemēram, pārbaudīt faktus mājās, dalīties saturā ar citiem).

Varat izmantot: vizuālu domu karti, atvērta tipa noslēguma jautājumu, īsu pašnovērtējumu (rakstisku vai mutisku) vai ieteiktu papildu uzdevumu.

7. Metodiskā pieeja un mācību stratēģijas

MEDEA rīkkopa nodrošina pedagoģiskas pieejas izmantošanu, kuras pamatā ir aktīvas mācīšanās, kritiskās domāšanas un iekļaujošas izglītības principi. Tā mērķis ir ne tikai nodot zināšanas, bet arī attīstīt izpratni, stimulēt pārdomas un veicināt uzvedības un attieksmes maiņu pret medijiem, dezinformāciju un tehnoloģiju veicinātu vardarbību dzimuma dēļ.

Aktīva mācīšanās un konstruktīvisms

Metodoloģiskā sistēma ir iedvesmota no konstruktīvisma perspektīvas par mācīšanos, saskaņā ar kuru dalībnieki aktīvi veido savas zināšanas, mijiedarbojoties ar vidi, citiem un saturu (Vygotsky, 1978; Bruner, 1990).

MEDEA rīkkopas aktivitātes ir paredzētas, lai tieši iesaistītu dalībniekus, izmantojot praktiskus vingrinājumus, simulācijas, grupu darbu un kritisko analīzi. Aktīva mācīšanās tiek atbalstīta ar tādām metodēm kā:

Lomu spēles: reālu mediju situāciju simulācijas, lai izprastu komunikatīvo dinamiku un lēmumu pieņemšanas procesus (Freeman et al., 2014).

Salīdzinoša avotu analīze: vairāku avotu salīdzināšana par vienu un to pašu tēmu, lai attīstītu faktu pārbaudes prasmes un identificētu aizspriedumus. Sadarbības atmaskošana: aktivitātes, kuru mērķis ir atmaskot viltus ziņas, izmantojot digitālos rīkus (piemēram, Google Reverse Image, InVID, Snopes).

Līdzdalības metodes: prāta vētra, domā pāros un dalies, vadošie jautājumi un Sokrātiskās diskusijas.

Kritiskā domāšana un metakognīcija

Kritiskā domāšana tiek saprasta kā spēja analizēt, izvērtēt un rekonstruēt kognitīvos un argumentācijas procesus, atpazīstot kognitīvās neobjektivitātes, loģiskās kļūdas un retoriskās konstrukcijas (Paul & Elder, 2014).

MEDEA rīkkopa integrē astoņu domāšanas elementu modeli (Paul & Elder, 2019):

Mērķis

Centrālais jautājums

Informācija

7. Metodiskā pieeja un mācību stratēģijas

5. Pieņēmumi
6. Secinājumi un interpretācijas
7. Viedokļi
8. Ietekme un sekas

Apzināta šo elementu izmantošana apmācību aktivitātēs ļauj dalībniekiem attīstīt metakognitīvās prasmes – spēju reflektēt par savu domāšanu un mācīšanās procesiem.

Iekļaujošā izglītība

MEDEA rīku komplekts ir balstīts uz pedagoģisku pieeju, kas novērtē kultūras, valodas, dzimuma un pieredzes daudzveidību. Iekļaušana tiek saprasta ne tikai kā piekļuve, bet arī kā dažādu perspektīvu, dzīves pieredzes un zināšanu formu valorizācija.

Ierosinātās aktivitātes ir elastīgas un pielāgojamas dažādām izglītības vidēm un mērķgrupām (piemēram, jauniešiem, pieaugušajiem, sociālajiem darbiniekiem, žurnālistiem), pievēršot īpašu uzmanību kognitīvajiem, komunikatīvajiem un motivācijas šķēršļiem. Izmantotās iekļaujošās stratēģijas ietver:

- Pieejamas, nediskriminējošas valodas lietošanu
- Vingrinājumi nelielās grupās, lai veicinātu līdzdalību
- Multimodālas aktivitātes (vizuālas, verbālas, rakstiskas, digitālas)
- Mācīšanās tempa un individuālā apstrādes laika apsvēršanu

Drošas telpas izveide

Lai risinātu tādas tēmas kā dezinformācija, dzimumu stereotipi un vardarbība tiešsaistē, ir jāveido aizsargāta un pieņemoša mācību vide. Droša telpa ir tāda, kurā dalībnieki jūtas brīvi izpausties, ir pasargāti no nosodījuma un kur konstruktīvi var izpausties domstarpības (Arao & Clemens, 2013).

Galvenie elementi drošas telpas izveidē ietver:

- Kopīgu mijiedarbības noteikumu definīciju (cieņa, aktīva klausīšanās, konfidencialitāte)
- Iespēju "iziet" vai atturēties no emocionāli intensīvām aktivitātēm
- Rūpīgu konfliktu un domstarpību risināšanu
- Dalībnieku izteikto emociju apstiprināšanu
- Trenera lomas atzīšanu kā veicinātājam, nevis tiesnesim

Kā uzsvēra Bell Hooks (1994), emancipācijas izglītība var notikt tikai attiecību vidē, kas ļauj apšaubīt hierarhijas un kolektīvi konstruēt jaunas nozīmes. Šajā ziņā pasniedzējiem ir jābūt gataviem gan uz kognitīvā, gan emocionālā diskomforta pārvarēšanu, atzīstot tos par neatņemamām pārveidojošā mācību procesa sastāvdaļām.

8. Ieteicamie materiāli un pieejas moduļiem

1. UN 2. MODULIM:

Praktiski vingrinājumi un simulācijas:

Treneri tiek mudināti piedāvāt praktiskus vingrinājumus un simulācijas, kas ļauj dalībniekiem pielietot faktu pārbaudes un kritiskās analīzes metodes konkrētos kontekstos. Piemēram, dalībniekiem var lūgt atjaunot scenārijus, kuros viņi saskaras ar ziņu par vardarbību dzimuma dēļ un viņiem ir jānosaka, vai ziņas ir autentiskas vai manipulētas.

Vēl viens noderīgs vingrinājums ir sensacionālu virsrakstu un rakstu pārrakstīšana, kurā dalībniekiem, izmantojot rīkkopā apgūtās ētiskās pieejas, tiek lūgts pārrakstīt virsrakstus, kas mazina vai attaisno vardarbību dzimuma dēļ līdzsvarotākā un cieņpilnākā veidā.

Faktu pārbaudes rīki:

Google apgrieztā attēlu meklēšana (Google Reverse Image Search): Šis rīks ļauj treneriem un dalībniekiem pārbaudīt attēla izcelsmi, nosakot, vai tas ir manipulēts vai arī tas ir cēlies no neuzticama avota. Tas palīdz atmāskot viltotas fotogrāfijas, kuras varētu izplatīt plašsaziņas līdzekļos vai sociālajos tīklos, lai manipulētu ar sabiedrisko domu par vardarbību dzimuma dēļ.

InVID-WeVerify: Fundamentāla platforma video verifikācijai, kas palīdz analizēt video satura metadatus un noteikt, vai video ir autentisks vai manipulēts. Šis rīks palīdz pasniedzējiem iemācīt atpazīt un atklāt manipulētus video, kas saistīti ar dzimumvardarbības gadījumiem.

Snopes un PolitiFact: Divas no vadošajām faktu pārbaudes platformām, kas ļauj pasniedzējiem pārbaudīt ziņas un identificēt viltus ziņas, kas bieži vien sagroza dzimumvardarbības realitāti. Šo rīku izmantošana palīdz izglītēt dalībniekus par avotu pārbaudes nozīmi pirms jebkādas informācijas izplatīšanas.

Interaktīvās metodes aktīvai mācīšanai:

Sokrāta jautājumi: Šī pieeja stimulē dziļu un kritisku pārdomu. Pasniedzēji var izmantot Sokrāta jautājumus, lai mudinātu dalībniekus apšaubīt savus uzskatus un viedokļus par medijiem un dzimumvardarbību, veicinot patstāvīgu domāšanu. Jautājumi palīdz dalībniekiem izpētīt savus pieņēmumus, mudinot rūpīgāk un padziļinātāk analizēt mediju saturu.

Avotu salīdzinošā analīze: Dalībnieki iemācīsies salīdzināt dažādus informācijas avotus par vienu un to pašu tēmu, lai izceltu jebkādas atšķirības tonī, detaļās un nepilnībās. Šis vingrinājums ļauj viņiem attīstīt labāku spēju atšķirt, kuri avoti ir uzticamāki un ticamāki, kas ir ļoti svarīgi cīņā pret dezinformāciju.

Viltus ziņu atmāskošana: Treneri iesaistīs dalībniekus aizdomīgu rakstu, attēlu vai video analīzē, palīdzot viņiem izmantot verifikācijas rīkus, lai identificētu nepatiesu vai manipulētu informāciju. Šī praktiskā pieeja palīdzēs vairo izpratni par kaitējumu, ko viltus ziņas nodara uztverei par vardarbību dzimuma dēļ.

8. Ieteicamie materiāli un pieejas moduļiem

3. UN 4. MODULIM

Ievads:

Lai nodrošinātu pētījuma aktualitāti, apmācītājiem ieteicams sākt ar statistikas datiem, raksturojot problēmas nozīmīgumu vai īsiem video formātā veidotiem stāstiem, kas palīdz izskaidrot ideju. Terminu izpratnei jāizklāsta visas GBTDV formas.

Programmā jāiekļauj praktiski vingrinājumi un simulācijas, lai dalībnieki varētu labāk izprast dažādas vardarbības formas. Dalībniekiem varētu lūgt atjaunot scenārijus, kuros viņi saskaras ar ziņu par TDGBV, un pievienot scenārijus par to, kā viņi reaģētu uz šo tēmu (piemēram, ziņojot par surogātpasta kontu un bloķējot personu).

Podkāsti un audio resursi

"The Digital Human" – pēta ētiskās dilemmas digitālajā mijiedarbībā un tiešsaistes vardarbībā.

"TED Talks: Fighting Online Harassment" – eksperti apspriež stratēģijas cīņai pret GBTDV.

"UNESCO digitālo tiesību sērija" – ietver intervijas ar pedagogiem un politikas veidotājiem par drošību tiešsaistē. Faktu pārbaudes rīki:

Dziļviltojumu noteikšana (<https://sensity.ai/deepfake-detection>) – var augšupielādēt failus un atpazīt dziļviltojumus

Video un dokumentālās filmas, piemēram:

"Sociālā dilemma" (Netflix) – pēta, kā digitālās platformas veicina tiešsaistes uzbrukšanos un vardarbību.

"Atriebības porno: izdzīvotāja stāsts" (BBC) – gadījuma izpēte par nepieņemamas attēlu koplietošanas ietekmi.

Tiešsaistes drošības rīki un demonstrācijas:

Snopes (www.snopes.com) – Atmasko vīrusu dezinformāciju

FactCheck.org (www.factcheck.org) – Pārbauda politiskus apgalvojumus

Block Party (X drošības lietotne) – Palīdz studentiem tikt galā ar tiešsaistes uzbrukšanos.

Digitālās drošības apmācība (Amnesty International) – Bezmaksas resurss par digitālo paš aizsardzību

Google apgrieztā attēlu meklēšana – Palīdz pārbaudīt manipulētus vai dziļi viltotus attēlus

Sokrāta jautājumi:

Šī pieeja veicinās aktīvu mācīšanos, pārveidojot semināru no pasīvas lekcijas par interaktīvu dialogu. Tas nodrošina dalībnieku aktīvu iesaistīšanos. Turklāt GBTDV scenāriji reti ir melnbalti. Sokrāta jautājumi ļauj pasniedzējiem vadīt dalībniekus cauri reālās pasaules biznesa izaicinājumu neskaidrībām un niansēm.

Lomu spēles un simulācijas:

Dalībnieki ieņem konkrētas lomas (piemēram, izpilddirektors, inovāciju vadītājs, klients, konkurents) un izspēlē scenārijus, kas saistīti ar GBTDV. Simulācijas var būt datorizēti vai galda vingrinājumi. Dalībnieki "piedzīvo" izaicinājumus, pieņem lēmumus un piedzīvo sekas drošā vidē. Ieguvumi GBTDV: Attīsta empātiju, sarunu vešanas prasmes, stratēģisko domāšanu un spēju pielāgoties mainīgiem apstākļiem. Lieliski piemērots, lai ilustrētu uzņēmējdarbības transformācijas cilvēcisko elementu.

Domā-Darbojies pāros-Dalies:

Šī pieeja tiek īstenota tā, ka treneris uzdod jautājumu vai problēmu. Dalībnieki individuāli pārdomā un pieraksta savas idejas, un pēc tam apspriež savas domas ar partneri. Pāri dalās savās kopīgajās idejās ar lielāku grupu. Viegli īstenojams veids, kā panākt, lai visi domātu un piedalītos. Mazina trauksmi tiem, kas vilcinās runāt pirmie lielā grupā. GBTDV ieguvumi: Veicina individuālu pārdomu pirms grupas diskusijas, rada plašāku ideju loku un palīdz skaidrāk izprast.

8. Ieteicamie materiāli un pieejas moduļiem

5. UN 6. MODULIM:

Diskusijas piezīme:

Diskusija ir vissvarīgākā šo moduļu daļa. Treneri tiek mudināti radīt atvērtu un draudzīgu atmosfēru, kurā dalībnieki jūtas brīvi dalīties savos viedokļos un pieredzē. Ir svarīgi uzsvērt, ka nav nepareizu atbilžu – katrs viedoklis ir svarīgs un veicina plašāku un visaptverošāku secinājumu sesijas beigās.

Praktiski vingrinājumi un simulācijas:

Treneri tiek mudināti izstrādāt praktiskus vingrinājumus, kas ļauj dalībniekiem izpētīt, kā mediji ir attīstījušies un kā kognitīvie kropļojumi ietekmē mediju patēriņu mūsdienās.

Vēsturiskā mediju laika skala: Dalībnieki kopīgi veido vizuālu laika skalu, kurā tiek izsekota mediju evolūcija, sākot no mutvārdu stāstniecības un alu gleznojumiem līdz digitālajām platformām. Katra grupa koncentrējas uz konkrētu laikmetu un apspriež mediju ietekmi uz sabiedrību tajā laikā.

Perspektīvas lomu spēle: Dalībnieki pieņem mediju patērētāju lomas no dažādiem vēstures periodiem (piemēram, pilsonis poligrāfijas revolūcijas laikā, radio klausītājs, mūsdienu sociālo mediju lietotājs) un salīdzina savu piekļuvi medijiem, uzticēšanos tiem un patēriņa paradumus. Kognitīvie aizspriedumi un emocionālie trigeri: Dalībnieki analizē savus aizspriedumus un cenšas mērķēt uz emocionālajiem trijeriem mediju virsrakstos un tekstā.

Interaktīvas metodes aktīvai mācīšanai:

Lomu spēļu vingrinājumi: Piešķiriet dalībniekiem gan vēsturiskas, gan mūsdienu lomas, lai laika gaitā izceltu izmaiņas mediju uzticībā un kritiskajā analizē.

Sokrātiska diskusija: Izmantojiet tādus jautājumus kā "Kā mediju evolūcija ir mainījusi mūsu izpratni par informētību?" un "Kā kognitīvie kropļojumi ietekmē to, kā mēs apstrādājam mūsdienu medijus?".

Salīdzinoša avotu analīze: Dalībnieki analizē, kā dažādi plašsaziņas līdzekļi, gan pagātnē, gan tagadnē, atspoguļo līdzīgus notikumus, ļaujot viņiem atklāt izmaiņas aizspriedumos un prezentācijas formātos.

Maldinošu naratīvu atmaskošana: Dalībnieki strādā pie faktu pārbaudes rakstiem vai sociālo mediju ierakstiem, lai atklātu kognitīvos kropļojumus un atpazītu manipulatīvas metodes informācijas sniegšanā.

Multimediju resursi

Grāmatas:

On the Evolution of Media Understanding Media Change, Carlos A. Scolari

Media Control, Noam Chomsky

Understanding Media and How They Work, Renee Hobbs

Video:

Always company campaign:

<https://www.youtube.com/watch?v=joRjb5WOmbM>

New York Magazine:

<https://www.youtube.com/watch?v=aTvGSstKd5Y>

9. Novērtējuma forma

Novērtējuma forma ir izstrādāta, lai iegūtu atriezenisko saisti par Jūsu pieredzi šodienas apmācībās. Jūsu atbildes ir būtiskas, lai mēs uzlabotu kvalitāti nākotnē mācībās, kas saistītās ar MEDEA rīkkopu.

Lūdzu, aizpildiet anketu, sniedzot godīgas atbildes. aptauja ir anonīma.

Aizpildīšanas laiks: apmēram 5 minūtes

Katram jautājumam izvēlēties vienu atbildi, ja vien nav norādīts citādi

Jūs varat pievienot komentārus noslēguma sadaļā

Paldies par sadarbību!

Moduļa numurs_____ / Sesijas nosaukums: _____

Datums: ____ / ____ / _____

Treneris: _____

Instrukcijas sesijas apgūšanai

1. Sesijas mērķi

Vai Jūs sapratāt sesijas mācību mērķus?

☐ Nemaz ☐ Nedaudz ☐ Vidēji ☐ Ļoti daudz ☐ Pilnībā

2. Saturs un materiāli

Vai saturs bija skaidrs, atbilstošs un strukturēts?

☐ Nemaz ☐ Nedaudz ☐ Vidēji ☐ Ļoti daudz ☐ Pilnībā

Vai izmantotie materiāli (uzdevumi, video, digitālie rīki, izdales materiāli) bija noderīgi?

☐ Nemaz ☐ Nedaudz ☐ Vidēji ☐ Ļoti daudz ☐ Pilnībā

3. Dalība un metodes

Vai jutāties iesaistīts aktivitātēs?

☐ Nemaz ☐ Nedaudz ☐ Vidēji ☐ Ļoti daudz ☐ Pilnībā

Vai interaktīvās metodes (grupu darbs, diskusijas, vingrinājumi) palīdzēja jums domāt dziļāk?

☐ Nemaz ☐ Nedaudz ☐ Vidēji ☐ Ļoti daudz ☐ Pilnībā

9. Evaluation Form

4. Iegūtās prasmes

Kritiskā domāšana:

☐ nav progresa ☐ mazliet ☐ vidēji ☐ daudz ☐ pilnībā

Atpazīt viltus ziņas un manipulācijas:

☐ nav progresa ☐ mazliet ☐ vidēji ☐ daudz ☐ pilnībā

Izpast ar dzimumu saistītu vardarbību digitālā vidē:

☐ nav progresa ☐ mazliet ☐ vidēji ☐ daudz ☐ pilnībā

Izmantot pārbaudes rīkus:

☐ nav progresa ☐ mazliet ☐ vidēji ☐ daudz ☐ pilnībā

Izprast aizspriedumus un stereotipus:

☐ nav progresa ☐ mazliet ☐ vidēji ☐ daudz ☐ pilnībā

5. Vide un atmosfēra

Vai jutāties uzklauts un cienīts?

☐ nav progresa ☐ mazliet ☐ vidēji ☐ daudz ☐ pilnībā

Vai bija iespēja izteikt savu viedokli?

☐ nav progresa ☐ mazliet ☐ vidēji ☐ daudz ☐ pilnībā

6. Noslēguma komentāri: (pēc izvēles)

Kādas bija tieši Jums nozīmīgākais brīdis šajā sesijā?

Ko Jūs uzlabotu?

Citi komentāri un ieteikumi:

10. Mācību ilgtspēja un atkārtojamība

Ilgtspēja ir MEDEA rīkkopa pamatprincips, kas tiek saprasts ne tikai kā materiālu nepārtraukta izmantošana laika gaitā, bet arī kā spēja veicināt ilgstošas pārmaiņas izglītības, sociālajā un profesionālajā kontekstā, kurā tas tiek piemērots. Šī koncepcija ir strukturēta ap trim dimensijām: nepārtraukta izmantošana, kontekstuālā pielāgošanās spēja un autonoma atkārtojamība.

Turpmāka izmantošana arī pēc projekta beigām

MEDEA rīkkopa ir izstrādāta tā, lai tā paliktu funkcionāla arī pēc Eiropas finansējuma beigām. To nodrošina: modulāra struktūra, kas ļauj daļēji vai pilnībā izmantot tās saturu; bezmaksas un pieejamu rīku ieviešana (piemēram, Google Reverse Image Search, InVID, atvērtās piekļuves video platformas); pārnesamu izglītības metodoloģiju izmantošana, kuras var viegli integrēt esošajās apmācību programmās. Šie elementi ļauj pasniedzējiem izmantot rīkkopu, nepaļaujoties uz ārēju tehnisko atbalstu vai papildu resursiem.

Pielāgojamība vietējiem kontekstiem

Viena no rīkkopas stiprajām pusēm ir tās elastība: saturu var pielāgot atkarībā no mērķa grupas, pieejamā laika, sociāli kultūrālā konteksta un konkrētiem mācību mērķiem. Darba lapas, aktivitātes un metodes ir paredzētas: jauniešiem un pieaugušajiem, sociālajiem darbiniekiem, skolotājiem un žurnālistiem, formālās, neformālās un neformālās izglītības vidēm.

Šī pielāgojamība veicina iekļaušanu un stiprina saikni starp izglītības saturu un dalībnieku reālo pieredzi.

Atkārtojamība un prasmju pavairošana

Atkārtojamība attiecas uz jaunu treneru, skolu, asociāciju un valsts iestāžu spēju atkārtoti izmantot rīku komplektu patstāvīgi. Lai atbalstītu šo procesu, MEDEA: nodrošina gatavus materiālus ar skaidriem norādījumiem par aktivitāšu veikšanu; veicina vienaudžu izglītību kā metodi iegūto kompetenču izplatīšanai; ietver īpašu trenera rokasgrāmatu ar praktiskiem padomiem par pielāgošanu un ieviešanu.

Šajā perspektīvā rīkkopa ir iecerēta kā “dzīvs” rīks, kas ir atvērts eksperimentiem, atjauninājumiem un jaunu izglītības praksi kopradīšanai.

Ceļā uz sistēmisku ietekmi

MEDEA rīku komplekta pārveidojošais potenciāls slēpjas tā spējā radīt kultūras pārmaiņas, sākot jau vietējās izglītības vidēs. Integrējot to: skolu mācību programmās; aktīvas pilsoniskuma programmās; profesionālās pilnveides ceļos; uz kopienu balstītas vai uz politiku orientētas iniciatīvas, rīkkopa var palīdzēt veidot informatīvāku

MEDEA

Bibliogrāfija

- Arao, B., & Clemens, K. (2013). From Safe Spaces to Brave Spaces: A New Way to Frame Dialogue Around Diversity and Social Justice. In L. M. Landreman (Ed.), The Art of Effective Facilitation: Reflections from Social Justice Educators (pp. 135–150). Stylus Publishing.
- Bruner, J. (1990). Acts of Meaning. Harvard University Press.
- Freeman, S., et al. (2014). Active learning increases student performance in science, engineering, and mathematics. PNAS, 111(23), 8410–8415.
- hooks, b. (1994). Teaching to Transgress: Education as the Practice of Freedom. Routledge.
- Paul, R., & Elder, L. (2014). The Miniature Guide to Critical Thinking Concepts and Tools. Foundation for Critical Thinking.
- Paul, R., & Elder, L. (2019). Critical Thinking: Tools for Taking Charge of Your Professional and Personal Life (2nd ed.). Pearson Education.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Harvard University Press.

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Projekts Nr. 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

MEDEA

MEDIJPRATĪBAS ATTĪSTĪŠANA AR DZIMUMU SAISTĪTU MANIPULĀCIJU UN VILTUS ZIŅU ATPAZĪŠANAI

PROJEKTS NR. 2024-1-LV01-KA210-ADU-000243248

ZONTA
Jelgavas klubs

NOVOSADSKA
NOVINARSKA
ŠKOLA

